

права людини — це її вимоги про надання певних благ, адресовані суспільству, державі, законодавству;

права людини — це умови та блага (матеріальні та духовні), необхідні для нормального функціонування індивіда;

права людини — це певний вид, частина (форма існування, спосіб вияву) моралі [2].

Ми приєднуємось до тих науковців, які вважають основними правами людини універсально визнані цінності, закріплені міжнародними конвенціями та конституціями держав. Виходячи з розуміння прав як вимог, претензій, привілеїв та можливостей, на сучасному етапі права людини, на нашу думку, найдоцільніше сприймати як вимоги людей до своїх урядів для забезпечення своїх потреб та реалізації можливостей.

Література:

Васецький В. Забезпечення прав та свобод людини і громадянина в демократичному суспільстві (на прикладі удосконалення інституту юридичної відповідальності) / В. Васецький // Часопис Київського університету права. — 2009. — №2. — С.16-23.

Козюбра М. Права людини і верховенство права / М. Козюбра // Право України. — 2010. — №2. — С. 21-25.

3. Рабінович П. Основні права людини: поняття, класифікації, тенденції / П. Рабінович // Український часопис прав людини. — 1995. — №1. — С.14-22.

Сало В.

(наук. кер. — ст. викл. Потапов О.М.)

*студентка IV курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка*

ЗДІЙСНЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УРЯДОМ Е. БЛЕРА

На сучасному етапі розвитку незалежної демократичної Української держави ми часто зіштовхуємося зі складними реаліями: корупцією, безробіттям, непрофесійністю окремих чиновників тощо. Такі проблеми, характерні не лише для України, потребують вирішення передусім на рівні політичних реформ. Великобританія також зіштовхнулася із такими труднощами, шлях подолання яких був запропонований наприкінці ХХ століття урядом Е. Блера. Успішне здійснення соціальної політики лейбористами дало змогу стати Сполученому Королівству державою «розвинутої демократії» та повернути довіру народу до влади.

У 90-ті роки ХХ століття в Лейбористській партії Великобританії (ЛПВ) виникла течія, під назвою «новий лейборизм». Її представники ви-

ступили за третій варіант (після варіантів лібералів, традиційних лейбористів і консерваторів) або «третій шлях» вирішення соціальних завдань, заснований на принципі «від держави загального добробуту — до суспільства загального благоденства». «Нові лейбористи» давали характеристику «третього шляху» як особливого способу соціального розвитку, що передбачав розмежування функцій держави і суспільства у вирішенні соціального питання: на державу покладалася діяльність тільки за основними напрямками соціальної політики з метою забезпечення найбідніших, а суспільство повинно було вирішувати всі інші соціальні проблеми шляхом стимулювання активності громадян [4].

Поняття «суспільство загального благоденства» визначалося як суспільство, громадяни якого досягають соціальних благ не тільки за рахунок розподільної діяльності держави в соціальній сфері, а, перш за все, шляхом самостійної активної діяльності [1, с.164].

Концепція соціальної політики «нових лейбористів» критично увібрала в себе соціальний досвід лібералів, консерваторів, традиційних лейбористів, містила відмову від роздачі всім рівномірної соціальної допомоги та від скорочення соціальних витрат; пропонувалося зосередити фінансові зусилля тільки на вирішенні найважливіших соціальних проблем і усуненні «больових точок» у соціальній сфері суспільства.

«Ми стикаємося з колосальним проблемним викликом: глобальні ринки, перманентна убогість і соціальна відчуженість, зростаюча злочинність, руйнування сім'ї, зміна ролі жінки, революція в технологічній сфері та світі праці, яка утверджує громадську неприязнь до політики і вимоги поглиблення демократичних реформ, а також безліч проблем у зв'язку з навколишнім середовищем та безпекою, що вимагають узгоджених міжнародних дій», — зазначено у програмі лейбористської партії (серпень 1998 року) [9]. У зв'язку з цим, сам Тоні Блер підкреслював: «Ми зосереджуємо свою увагу на таких проблемах: зайнятість, боротьба з бідністю, шкільна освіта, охорона здоров'я, боротьба зі злочинністю» [2, с.26].

Здійснювана Новими лейбористами реформа у соціальній сфері була зосереджена на створенні нового підходу до праці, у якому головну роль відіграє трудова мораль. З'явився потяг до морального авторитаризму зі сторони уряду, який вважав, що тільки той, хто бажає працювати, має право на отримання матеріальних благ від суспільства. Стає крилатим вираз: «Хто не працює — той не отримує допомогу». У цьому новому «трудовому» суспільстві американського типу розроблялися програми заохочення трудової діяльності. Ті, хто відмовлялися долучитися до цих програм, позбавлялися частини своїх прав на забезпечення матеріальними благами [8, с.15].

Найскладнішою для лейбористів уже в перші роки діяльності була проблема національної системи охорони здоров'я. Передвиборча програма передбачала скорочення кількості пацієнтів, які очікували планові операції, на 100 тисяч. Міністру охорони здоров'я Алану Мілберну та

його команді вдалося навіть перевищити обіцяне — черга пацієнтів скоротилась на 107600 осіб [2, с. 27]. Задля виконання своїх зобов'язань уряд вдався до нетривіальних методів — аж до відправки пацієнтів за кордон, у країни ЄС, а також залучення кваліфікованих лікарів з-за кордону, збільшення чисельності медичного персоналу тощо. На здійснення цієї кампанії міністр фінансів Гордон Браун виділив 40 млрд. фунтів, але це вело за собою збільшення національних страхових зборів [2, с.28].

За перше п'ятиріччя (1997-2002 рр.) лейбористам вдалося забезпечити близько 1,5 млн. робочих місць, вирішити проблему надмірної скупченості у класах для учнів 5-7 років, підняти рівень освіченості 11-річних у галузі математики та мовних дисциплін. Значною мірою виконано обіцянку скоротити на 1 млн. кількість дітей, які проживають у бідності: їх число зменшилось з 4,4 млн. до 3,9 млн. Згідно з проведеними соціологічними дослідженнями, рівень наркоманії різко знизився [5, с.16].

Е. Блер в інтерв'ю 1 травня 2002 року «Дейлі міррор» заявляв: «Ми, не вагаючись, заявляємо про те, що створюємо більш справедливе суспільство. Ми намагаємося допомогти тим, хто належить до категорії населення з низьким рівнем доходів. Я ніколи не вагався, говорячи про це. У той же час для мене є проблемним твердження, ніби ми збираємося нападати на людей з достатком. Не думаю, що це була б розумна політика. Нам потрібні підприємці. І ми дуже пишаємось тим, що якщо проаналізувати наші дії у сфері оподаткування та системі пільг, то ми фактично досягнемо підйому рівня життя населення» [3, с.10]. Варто відзначити, що такий підхід Е. Блера дав вагомий результат уже на початку другого періоду правління уряду лейбористів.

Отже, за роки перебування на посаді прем'єр-міністра (1997-2002 рр.), Е. Блер провів вельми успішні реформи в галузі охорони здоров'я, шкільної освіти та ринку праці. За час правління лейбористів економіка Великобританії вступила в стадію стійкого зростання, у країні з'явилося майже 3 млн. нових робочих місць.

Література:

1. Ананьева Е.В. О современных путях реформизма, или о реформизме как о современном пути. Опыт Великобритании: «Политика убеждений» М. Тэтчер и «перманентный ревизионизм» Т. Блэра / Е.В. Ананьева // Полис. Политические исследования. — 2001. — №5. — С.163-173.
2. Борисенко И. Великобритания: к пятилетию пребывания Тони Блэра на посту премьер-министра / И. Борисенко, А. Качалин // Компас. — 2002. — №21. — С.25-33.
3. Великобритания: Тони Блэр и новые левые // Компас. — 1997. — №16. — С.3-15.
4. Громыко А. Тони Блэр: десять лет во главе Британии: [електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.gromyko.ru/Russian/Brit/brit24.htm>.
5. Зайцев Б. Тони Блэр на пике популярности / Б. Зайцев // Эхо планеты. — 2002. — №42. — С.16-17.

6. Милин Н. «Третий путь» Тони Блэра / Н. Милин // Международная жизнь. — 1999. — №7. — С.40-54.

7. Перегудов С.П. Тони Блэр / С.П. Перегудов // Вопросы истории. — 2000. — №1. — С.64-82.

8. Саква Р. Третий путь новых лейбористов: Премьер-министр Тони Блэр и реалии современной Великобритании / Р. Саква // Независимая газета. — 1998. — 18 июля. — С. 15.

9. The Third Way: New Politics for a New Century / Т. Blair. — Р. 20.

Коваленко М.

(наук. кер. — ст. викл. Потапов О.М.)
*студента IV курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка*

ЮВЕНАЛЬНА ЮСТИЦІЯ: ІСТОРИЧНА РЕТРОСПЕКТИВА ТА ПЕРСПЕКТИВА РОЗБУДОВИ В УКРАЇНІ

Поняття «ювенальна юстиція» походить від латинського «juvenalis» юнацький та «justitia» правосуддя. Ювенальна юстиція включає в себе профілактику підліткової злочинності та соціально-психологічну реабілітацію неповнолітніх, які вчинили злочин (у тому числі засуджених, які відбувають покарання в місцях позбавлення волі), так і неповнолітніх жертв злочинів [2]. Свого найбільшого розвитку ювенальна юстиція набула в ХІХ-ХХ століттях у найрозвинутіших країнах Європи та Америки. Звичайно, такий історичний досвід у розвитку ювенальної юстиції не був випадковим. Серйозним імпульсом, після якого чітко стало зрозумілим, що без спеціального правосуддя для неповнолітніх правопорушників боротьба з дитячою та підлітковою злочинністю приречена на невдачу, стало масштабне зростання злочинності в кінці ХІХ століття. Саме в цей час Європа та Америка були переповнені гуртами юних бродяг і правопорушників. Перший суд у справах неповнолітніх був створений в Австралії у 1890 р., потім — у Канаді в 1894 р., у США в 1899 р. [2;4, с.312].

Інститут ювенальної юстиції порушує одну із найважливіших проблем суспільства — проблему захисту прав та інтересів дітей шляхом створення особливого (спеціального) порядку судочинства стосовно неповнолітніх.

Існуюча в Україні системна роз'єднаність державних інститутів, що займаються проблемами неповнолітніх, не дозволяє досягти позитивних результатів у зниженні рівня злочинності серед неповнолітніх та у сфері захисту дитини від кримінального середовища. Подолання такого стану речей бачиться в об'єднанні зусиль різних державних органів та структур, а також громадських організацій в єдиному векторі цілісної системи